

CUVÂNT-ÎNAINTE

Omenirea caută asiduu condiții de existență a vieții pe alte corpuri cerești, acestea fiind condiționate în primul rând de existența apei. Iar apa a fost găsită pe marea majoritate a altor planete și pe sateliții lor naturali, inclusiv pe Luna noastră, dar și pe exoplanete, planete din alte sisteme stelare decât sistemul nostru solar. Potrivit unui studiu, apa ar putea fi o componentă majoră a exoplanetelor. Această informație se bazează pe datele culese de cercetători cu ajutorul telescopului spațial Kepler, dar și pe informațiile obținute de sonda spațială Gaia, lansată în decembrie 2013 de Agenția Spațială Europeană, a cărei principală misiune este de a realiza cea mai mare și mai precisă hartă tridimensională a galaxiei noastre, prin supravegherea unui procent fără precedent din populația galaxiei de 100 de miliarde de stele. Cercetarea efectuată în cadrul misiunii Gaia indică faptul că multe dintre exoplanetele cunoscute (și deja sunt descoperite câteva mii) ar conține 50% apă – mult mai mult decât conținutul de apă de pe Pământ. Rămânând în limitele sistemului nostru solar, presupunem că planeta Marte a fost cândva locuită, solul fiind erodat de ape curgătoare, care s-au vărsat în lacuri și mări acum probabil mai bine de trei milioane de ani. Roverul american Perseverance și cel chinez Zhurong nu numai că au găsit urme de apă, dar caută cu insistență urme de viață ancestrală pe Planeta Roșie.

Atât din concluzii științifice, cât și din deducții pur logice se poate afirma cu o mare probabilitate că viața este universală și se dezvoltă acolo unde găsește condiții favorabile.

Omenirea a ajuns într-un stadiu de dezvoltare tehnologică încă firav, în care investighează cu sonde unele corpuri cerești ale sistemului nostru solar și cu telescoape puternice o parte din Univers. Oamenii, fizic, au ajuns la o distanță de doar 380.000 km de Pământ, pe cel mai apropiat corp ceresc față de noi, pe Lună, și pe lângă faptul că după mai bine de cinci decenii reiau explorarea Lunii, inclusiv în scopuri de exploatare de resurse, învață cum să ajungă în viitor pe planeta Marte. Deși descoperirile științifice de până acum par senzaționale, încă nu stăpânim multe fenomene fizice, iar aici m-aș referi doar la înțelegerea totală și stăpânirea câmpului gravitațional, fapt care ne-ar oferi posibilitatea să ne deplasăm inimaginabil de repede oriunde în Univers, fără solicitări deosebite pentru organismul uman.

Investigând ideea migrării de pe Pământ și a posibilității întâlnirii cu alte forme de viață în spațiul cosmic, poate rezulta chiar dezvoltarea unei noi identități colective a umanității, care prin noile dimensiuni și valențe vor afecta major gândirea umană, actualele valori umane, descoperirile, cultura, inclusiv sistemul de credință uman religios sau secular care reprezintă o dimensiune importantă a omenirii. Chiar și având în vedere o astfel de realitate, considerăm totuși că ne aflăm la începuturile explorării spațiului cosmic îndepărtat.

Presupunând că există viață inteligentă în alte părți din Univers, și așa ar trebui să fie, ne punem întrebarea dacă noi înșine am fost descoperiți, când, și dacă eventual suntem investigați, așa cum noi investigăm, de exemplu, un mușuroi de furnici?

Paradoxul lui Fermi, omul de știință care și-a pus întrebarea „Unde sunt ei?”, încearcă să explice aparenta contradicție între lipsa dovezilor și diferite estimări de probabilitate ridicată a existenței civilizațiilor extraterestre în altă parte a galaxiei noastre, Calea Lactee. Noile dezvoltări ale unor posibile soluții la Paradoxul Fermi arată faptul că sondele sau vizitele de la presupusele civilizații extraterestre au probabilități foarte scăzute dacă o civilizație nu atinge o anumită vârstă, numită Era Contactului, după debutul comunicațiilor radio. Dacă planetele biotice sunt comune, presupusele civilizații avansate pot trimite de preferință sonde către planete, cu „semnături tehnice”, cum ar fi transmisiile radio. Probabilitatea de contact este definită ca șansa de a găsi o civilizație situată suficient de aproape, astfel încât să fi putut detecta cele mai timpurii emisii radio și să trimită o sondă care să fi ajuns în Sistemul Solar până în prezent. Se constată că probabilitatea curentă de contact pentru Pământ este foarte scăzută, în cel mai bun caz ajungând la multe sute sau chiar mii de ani.

În cazul în care am ajunge față în față cu o altă civilizație ajunsă pe Pământ cum am reacționa? I-am întâmpina cu pâine și sare? Cu tunurile îndreptate spre ei? Am încerca să ne facem înțeleși prin gesturi sau prin semnale radio pe

anumite frecvențe? Sau am constata că primim de la ei informații telepatic sau prin alte mijloace încă necunoscute nouă? Poate am încerca să le demonstrăm că avem un anumit grad de dezvoltare culturală, științifică, industrială, dar și socială, respectând anumite valori, principii, reguli. Și dacă avem un anumit set de valori, principii și norme juridice în raporturile noastre terestre, oare ce set de valori, principii și norme juridice ar trebui să avem în vedere în raporturile cu alte civilizații?

La nivel internațional, juriști de renume caută să elaboreze principii și norme care ar trebui să guverneze relațiile „terranilor” cu reprezentanții altor civilizații, în cazul în care acestea se vor produce. Metadreptul este definit de creatorul acestui termen-concept, Andrew G. Haley, jurist cu o influență majoră în dezvoltarea Dreptului Cosmic, drept „un set de reguli care va trebui negociat și acceptat la nivel de lege, și care face posibilă coabitarea și coexistența între specia umană și alte specii extraterestre inteligente naturale”. Acest concept capătă valențe noi și este dezvoltat în prezenta lucrare de către autorul ei, profesorul universitar doctor Nasty Marian Vlădoiu, primul specialist român în Drept Internațional care abordează acest subiect.

Lucrarea abundă în definiții, principii, terminologie specifică dezvoltată în literatura juridică de specialitate și parțial inovată de autor, dezvoltată pe larg în această lucrare, precum și alte analize și viziuni, dar formulează și o serie de concluzii interesante și caută să răspundă la întrebarea esențială formulată de autor: „Poate atinge omenirea acel

grad de elevare, astfel încât să fie compatibilă cu speciile inteligente extraterestre naturale cu vocație pentru Metadrept?”

Deși în sine Metadrept este o lucrare juridică, este bogată în informații legate de explorarea spațiului cosmic, evoluția acesteia și problemele aferente, evoluția cercetărilor în domeniul descoperirii altor inteligențe și abordarea de-a lungul timpului a acestei probleme de către specialiști consacrați.

Lucrarea merită parcursă, chiar și de cei cu un bagaj juridic nu foarte dezvoltat, pentru că deschide noi perspective în abordarea vieții inteligente la nivel universal și a normelor care ar trebui să călăuzească interacțiunea cu astfel de inteligențe, atunci când o astfel de interacțiune va avea loc.

Dr. ing. cosmonaut Dumitru-Dorin PRUNARIU
Membru titular al Academiei Internaționale de Astronautică

Capitolul I

CONSIDERAȚII INTRODUCATIVE

În prezentul demers științific, vom încerca să evidențiem, într-un mod cât mai eficient posibil, aprecieri, nu neapărat lipsite de critici, asupra dimensiunii conceptuale a Metadreptului, ca parte a Xenologiei, așa cum a fost ea definită în literatura de specialitate, dar și ca posibilă disciplină complementară Dreptului Internațional al Spațiului, diviziune a Dreptului Internațional Public.

Ab initio, facem precizarea conform căreia conceptul de Metadrept din lucrarea noastră este abordat diferit și nuanțat față de cum a fost tratat de către Henry E. Smith în lucrarea „*Equity as Meta-Law*”, unde echitatea este, în mare parte, văzută ca îndeplinind o funcție vitală și unde alături de părțile conexe ale unei legi scoate la lumină soluția unor probleme complexe și incerte. (Smith, 2021)

Abordarea noastră constă în perspectiva predilectă a Metadreptului în raport cu dimensiunea extraterestră, mai precis cu existența unor inteligențe extraterestre care ar putea interacționa cu noi, oamenii, și unde Metadreptul ar putea avea valoarea unui instrument deosebit de important prin intermediul și pe baza căruia s-ar putea relaționa eficient între speciile extraterestre și terrani.

H.E. Smith prezintă teoria faptului că, echitatea, alături de legi simple și legea generală de nivel primar, ca părți

componente ale unei legi hibride, au o eficiență crescută în reglementarea comportamentală, într-un mod superior în raport cu legea omogenă. Aici, autorul este de părere că echitatea ca Metadrept asigură echilibrul compromisului dintre formalism și contextualism cu finalitatea deosebit de eficientă pentru existența și promovarea valorilor statului de drept. Totodată, se apreciază că fuziunea dintre echitate și lege a creat un rezultat a cărei simbioză a lăsat pe un plan secund ideea de echitate care ar fi trebuit să se regăsească atât în silogismele juridice de luare a deciziilor, cât și în modelul structural de integritate a sistemelor juridice.

Totodată, semnalăm faptul că accepțiunea pe care noi o avem în vedere este diferită și de cea a Metadrepturilor Umane din recenta lucrare a lui Callum Duguid – „*Symmetries as Humean Metalaws*” (2021), în care autorul dezvoltă tratamentul wignerian al simetriilor, plasând Metadrepturile ca legi de ordin superior în interiorul unui sistem uman de dreptate. Callum Duguid apreciază Metadrepturile Umane ca fiind un model de metafizică naturalistă prin intermediul căreia, umanismul poate să intre în contact cu aplicabilitatea practică a științei actuale, acest fapt fiind posibil chiar cu negarea centrală a conexiunilor indispensabile.

Revenind la subiectul nostru, observăm că în literatura de specialitate autohtonă nu a fost tratată până acum problematica Metadreptului din perspectiva noastră de interes, chiar dacă au existat multe întrebări în ceea ce

❖ Considerații introductive ❖

privește existența unor civilizații extraterestre, originea Universului și a omului, veridicitatea unor contacte deja efectuate ș.a.m.d.

În prezenta lucrare o să uzităm mai mulți termeni și concepte noi sau mai puțin cunoscute, dar pe care le vom naturaliza în raport cu conceptul Metadreptului și chiar vom defini unele dintre ele folosite în premieră în conținutul materialului, după caz.

Capitolul II

XENOLOGIA ȘI CONTROVERSA EXISTENȚEI SPECIILOR INTELIGENTE EXTRATERESTRE NATURALE (ETI)

Pentru a putea înțelege ce reprezintă Metadreptul în raport cu Xenologia suntem de părere că mai întâi trebuie explicat conceptul de Xenologie.

Astfel, Xenologia, în accepțiunea pe care noi o avem în vedere în prezenta lucrare, a fost uzitată de către Robert A. Freitas Jr., în cartea publicată în anul 1979, sub denumirea „*Xenology – An Introduction to the Scientific Study of Extraterrestrial Life, Intelligence and Civilization, First Edition*”. Autorul acestei cărți, este de părere că Xenologia reprezintă un teren vast de studiu care poate să cuprindă elemente ipotetice mai ales în contextul unor noi descoperiri cum ar fi Exoplaneta și chiar a apariției unor noi domenii de cercetare cum ar fi Planetologia generală. El apreciază Xenologia ca fiind studiul științific al tuturor aspectelor vieții, inteligenței și civilizației extraterestre.

Xenologia conține mai multe subdiscipline bine conturate dintre care putem preciza Comunicarea cu Inteligența Extraterestră (Communication with Extraterrestrial Intelligence – CETI); Abiogeneza (Cercetarea originii vieții); Exobiologia experimentală; Teoria mediului astrogenic (Planetologie

generală, zone locuibile din jurul stelelor etc.), dar cea mai interesantă și fascinantă dintre subdisciplinele Xenologiei, deși mult mai puțin cunoscută, s-a dovedit a fi Metadreptul.

În ceea ce privește controversa existenței inteligenței extraterestre (ETI) este prea bine cunoscut faptul că aceasta este una extrem de veche și de-a lungul timpului au existat accente în funcție de interesele geo-politice și chiar strategice ale diferitelor state dezvoltate ale lumii. Însă, de interes pentru prezentul demers științific este perioada modernă a problemicii (după anul 1948), când atât interesul, cât și resursele tehnologice și științifice au început să fie demne de luat în considerație.

Dorim să evidențiem o concluzie la care s-a ajuns în timpul unei conferințe a unor astronomi și alți oameni de știință, la Observatorul Astrofizic Byurakan (URSS), în luna septembrie a anului 1971: „semnificația practică și filozofică a unui contact de succes cu o civilizație extraterestră ar fi atât de enormă încât să justifice cheltuirea unor eforturi substanțiale... Resursele tehnologice și științifice ale planetei noastre sunt deja suficient de mari pentru a ne permite să începem investigații îndreptate spre căutare pentru inteligența extraterestră... Pentru prima dată în istoria omenirii, a devenit posibil să se facă investigații experimentale serioase și detaliate ale acestei probleme fundamentale și importante”.

(Sagan, 1973)

Totodată, începând cu anul 1977, CETI (Communication with Extraterrestrial Intelligence) a fost considerat, pe bună

dreptate, un domeniu de interes deosebit pentru Xenologie, așa cum susține și Robert A. Freitas Jr. în cel de-al doilea articol scris al său, dar primul publicat, în anul 1977, sub titulatura de „*Metalaw and Interstellar Relations*”. În acest articol, autorul ridică anumite întrebări de o valoare considerabilă atât pentru Metadrept, cât și pentru Xenologie, pe care a definit-o ca reprezentând în mod obișnuit „studiul tuturor aspectelor formelor de viață extraterestră indigene altor medii decât Pământul”. (Freitas, 1977)

Printre întrebările autorului, au fost conturate următoarele: „Dacă noi suntem rasa contactată, cum ne tratăm vizitatorii? Sunt ticăloși cuceritori sau sfinți care poartă daruri? Ce fel de drepturi și responsabilități ar trebui să le cerem cât stau pe Pământ sau în sistemul nostru solar? Sunt greșeli care trebuie pedepsite, scuzate pentru ignoranță, sau ar trebui să aibă imunitatea diplomaților? Cine face aceste decizii? Dacă noi suntem rasa «superioară» într-o situație de contact, care sunt îndatoririle noastre față de cei de pe altă lume? Ar trebui să evităm cât mai mult interferența pentru a nu le deteriora cultura? Sau ar trebui să întreprindem o formă de administrare guvernamentală directă a afacerilor lor și să-i ajutăm să urce pe culmile stâncoase ale «civilizației»? Suntem administratori, educatori sau parteneri? Prieteni sau colonizatori?”. (Freitas, 1977)

Un alt set de întrebări bine ținute este oferit de George S. Robinson în articolul său *METALAW: From Speculation to Humankind Legal Posturing with Extraterrestrial Life*, dintre care amintim: „Dar ce va constitui, probabil, primul «extrate-